

STIEFMOEDER ZIJN

IS GEEN
SPROOKJE

Stiefmoeders hebben gelukkig niet meer het IMAGO van de MONSTERS uit SPROOKJES, maar het valt niet mee er een te zijn. Journalist Yaël Vinckx duikt in de materie en schuift aan in het STIEFMOEDERCAFÉ.

tekst YAËL VINCKX illustratie MONIQUE BRÖRING

Hij was niet de man van haar dromen. Hooguit leuk voor een avond. Dus toen hij na een half uur zijn portemonnee trok en daar een foto met 'drie bloedjes van kinderen' uit viste, dacht ze: niks aan de hand. Met die bloedjes kreeg ze nooit iets te maken. Het liep anders voor Sylvia. Binnen de kortste keren woonde ze samen met haar onenightstand en had ze ieder weekend zijn drie bloedjes van twaalf, acht en vier jaar over de vloer. Dat haar vriend op die dagen geen oog voor haar had, dat ze nergens in huis een plek voor zichzelf had, dat ze natte handdoeken van de badkamer-vloer raapte, daar neergegooid door kinderen die ze amper kende – dat was nog niet het ergste. Het ergste was de ex.

'Nooit geweten dat een vrouw ook kan stalken,' verzucht Sylvia. 24 telefoontjes in een uur – en maar schelden. In de jaren daarna veranderde het schelden in dreigen. Dat ze zichzelf iets zou aandoen. Of anderen. Dus toen haar vriend voorstelde om te verhuizen, om dichterbij zijn kinderen in de buurt te zijn, trok ze een streep. Ze ging niet verhuizen. Durfde ze ook niet. 'Ik dacht: ik krijg zo een mes in mijn rug in de Albert Heijn.'

ZIJN KINDEREN

Sylvia is een van de bezoekers van het Stiefmoedercafé, een bijeenkomst voor stiefmoeders die coach Jeanette Hultzer zo eens per twee maanden organiseert in Delft (hultzercoaching.nl). Zelf is Hultzer ook stiefmoeder: 'Twee stiefkinderen, geen eigen kinderen.' Dat zeggen alle stiefmoeders (en één stiefvader) die er vanavond zijn direct bij, of ze eigen kinderen hebben. Om dan, soms schoorvoetend, toe te geven dat het heel anders voelt, je eigen kind of dat

van een ander. Annemarie: 'Ik vind mijn stiefkinderen helemaal niet leuk.' Daar zit je mooi mee opgescheept, de helft van de tijd. En wat doe je op Moederdag? Krijgen stiefmoeders dan ook ontbijt op bed? Of sjokken zij zelf naar broodtrommel en ijskast? Om, zoals in het geval van Annemarie, een lade vol vlees aan te treffen, want haar stiefkinderen zijn geen vegetariërs zoals zij. 'Dan doe ik in het weekend de ijskast open en zie ik al die dieren. Verschrikkelijk!' Sinds de economie weer een beetje aantrekt, neemt het aantal echtscheidingen toe. Het is een bekend gegeven: tijdens een crisis scheiden minder mensen, omdat ze zich dat eenvoudig niet kunnen veroorloven. Nu het aantal gescheiden vaders op de 'markt' weer toeneemt, groeit ook het aantal stiefmoeders. Uit onderzoek blijkt dat gescheiden mannen sneller een nieuwe partner vinden dan gescheiden vrouwen. Die nieuwe partner, de stiefmoeder, moet wel aan de bak. Niet in de laatste plaats omdat gescheiden ouders sinds 2009 een ouderschapsplan moeten opstellen, waarin steeds vaker co-ouderschap is opgenomen. Dat maakt dat je niet alleen de nieuwe vriendin bent, maar gedurende de helft van de maand ook de nieuwe moeder – of iets wat daarvoor moet doorgaan.

De meeste bezoekers van het Stiefmoedercafé werden rond hun dertigste verliefd. Hadden ze vijf jaar eerder nooit gedacht, dat ze met een gescheiden huisvader in bed zouden liggen. Nu zitten ze ineens aan een drukke keukentafel, staan ze op zaterdagochtend langs de lijn en draaien ze op zondag volle wasmachines. Allemaal voor *zijn* kinderen.

Nee, dat is lang niet altijd leuk. Evi heeft een jaloeerse stiefdochter, die wurmde zich aanvankelijk ieder moment op haar vaders schoot. En ondertussen maar loeren naar Evi. 'O, zei ik, gaan we zo beginnen.' Alle stiefmoeders dachten het wel even te fixen; zijn echtscheidingsleed, zijn schuldgevoel, zijn opstandige kinderen. Sylvia: 'Ik ben er heel naïef

ingestapt. Ik maak het wel goed, dacht ik.'

Coach Jeanette Hultzer had me van tevoren gewaarschuwd: 'Ik heb geen correct beeld van stiefmoeders, want ik krijg alleen de gevallen met wie het niet goed gaat.' Maar alle nuances ten spijt, blijft het stiefmoederschap een hachelijke onderneming.

Nederland telt naar schatting tweehonderdduizend stiefmoeders. Ruim zestig procent van deze samengestelde gezinnen valt binnen vijf jaar uiteen. En beoordeelt de helft van de kinderen de nieuwe situatie met hun stiefvader als goed, voor hun nieuwe stiefmoeder ⇔

'NOOIT GEWETEN DAT EEN VROUW OOK KAN STALKEN. IK DACHT: IK KRIJG ZO EEN MES VAN ZIJN EX IN MIJN RUG'

heeft slechts een kwart van de kinderen een goed woord over, blijkt uit cijfers van het CBS. Aan de andere kant; als het bij een ruime zestig procent van de stiefgezinnen misgaat, dan gaat het bij een krappe veertig procent nog altijd goed. Zoals in het geval van Erica. Ze was begin dertig toen ze Salvatore ontmoette. Ze hadden allebei een zoontje uit een eerdere relatie. Inmiddels hebben ze samen ook een zoon. Zo zijn er ieder weekend wel een of meer kinderen in huis. En het contact met Salvatore's ex verloopt goed. Laatst heeft Erica nog aan de ex om een foto gevraagd, om neer te zetten in huis. Dat vond de ex een heel lief gebaar. Nu zal het wel geholpen hebben dat Erica pas na de scheiding op het toneel verscheen. Ben je een *homewrecker*, dan is de kans groter dat de bedrogen ex het je lastig maakt.

HAAR IMAGO

Homewrecker of niet, met het imago van de stiefmoeder is het nooit best gesteld geweest. Geen wonder dat sommige

niet-biologische ouders zich met de vreemdste koosnaampjes tooien: pluspappa, liefmoeder. En voor de kinderen: cadeaukinderen. Dat slechte imago hebben ze vooral te danken aan Walt Disney. In zijn films is de stiefmoeder al sinds 1937 met de film *Snow White* een mooie en vooral zeer jaloerse, gemene vrouw. Of eigenlijk aan de gebroeders Grimm natuurlijk, die het sprookje in 1812 optekenden en uitgaven. Maar het negatieve beeld is aan het kantelen. In *Maleficent* (2014) bijvoorbeeld verandert de petemoei (Angelina Jolie) van kwaadaardig stiefloeder in liefmoeder. Ook de positie van de stiefmoeder in het echte leven verandert. Veel stiefmoeders worstelen met de kwestie: Wie ben ik in dit gezin? Dat is geen spirituele of zweverige vraag, maar een universele gedachte die in het geval van de stiefmoeder tot andere, alledaagse vragen leidt. Kan ik mee naar het familiefest van mijn vriend? Word ik uitgenodigd op het verjaardagsfeestje van mijn stiefkind? Ga ik mee naar de musical? En waar zit ik dan? 'Maar,' constateert psychosociaal therapeute Vera Woerkens, die stiefmoeders begeleidt, 'ze worden assertiever en eisen vaker hun plek in het gezin op. Ze krijgen meer zelfvertrouwen en als hun positie ondermijnd wordt, trekken ze een grens.' Al geldt dat laatste wel vooral voor hogeropgeleide vrouwen.

DE EX

Terug naar het Stiefmoedercafé, waar het eigenlijk niet om de stiefmoeders draait. En ook niet om de nieuwe vriend en zelfs niet om zijn kinderen. De grote rol is hier weggelegd voor de (afwezige) ex. En dan niet de eigen ex, maar de ex van de nieuwe partner. Noemen ze jou een stiefloeder? Maar wie is er hier nu het loeder? Nee, de ex is echt wel een dingetje. Elke bijeenkomst opnieuw. De ex-vrouw van Evi's vriend duikt nog altijd snel weg zodra ze Evi ziet. En dat is regelmatig, want ze wonen allemaal bij elkaar in de buurt, hij en zijn ex, Evi en haar ex. Lekker makkelijk voor de kinderen. Maar is het dat ook voor Evi? Zelfs als de ex wel aardig doet, blijft het schuren. Zoals bij Anja. Met de ex kan ze goed overweg, ze komen bij elkaar over de vloer, 'maar het zou wel prettig zijn als dat kind bij zijn

ALLEMAAL DACHTEN
ZE HET WEL EVEN
TE FIXEN; ZIJN ECHT-
SCHEIDINGSLEED,
ZIJN OPSTANDIGE
KINDEREN

moeder thuis niet alles mocht. Het kind bepaalt daar, en dus ook bij ons. Stampen op de trap, gooien met de deur, dansen op de bank – met zijn schoenen áán. En mijn partner wil er niets van zeggen, die blijft die paar dagen liever aardig.'

Bij Sylvia liep het goed af. Toen de ex dreigde zichzelf of een ander iets aan te doen, werd de kinderbescherming ingeschakeld. Dat hielp, ze bedaarde. Na vijf jaar was er rust, al wil Sylvia nog altijd niet bij de ex van haar vriend in de buurt wonen. Inmiddels heeft ze zelf met haar vriend een dochtertje en dat werkt verhelderend. Ja, een eigen kind voelt anders. En ja, haar rol als stiefmoeder was en is een andere. Evi, beslist: 'Het kerngezin krijg je nooit meer. Maar het stiefmoederschap ontslaat je ook van een hoop verplichtingen.' Sylvia, lachend: 'Ja, ik ga echt niet meer ieder weekend mee naar het voetbalveld.' ⇐

De namen van betrokkenen zijn gefingeerd. Van Yaël Vinckx is net het boek 'De oorlog van mijn moeder' (Uitg. Cossee) verschenen

